

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apacza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 30.

Tisztviselők munkaszünete.

Ha valakinek szüksége van munkaszünetre, bizonyára szüksége van vasárnapi pihenőre azoknak, akiket egy kis tulzással ugyan, de nem minden alap nélkül fehér rabszolgáknak szokás nevezni, az állami tisztviselőknek.

A hét hetedik napján ráfér egy kis pihenés, üdülés arra, aki hat napig becsülettel dolgozik. Mint az üdítő álmra szüksége van annak, ki a nap javarészt munkában töltötte, olyan szükséges a munkás embernek a hetedik pihenő nap. A természet szava, a természet követelése ez, melyet a teremtő Isten oltott az ember természetébe.

A természet e szavának elhanyagolása megbosszulja magát. Az emberi szervezet, különösen a fiatal, erős, többet megbír, mintsem gondolnánk. A szakadatlan munkát is bírja, némelyike sokáig, évek hosszú során át, — de mégis megbosszulja magát. Időnkint foltozgatni kell, a mi a szakadatlan munkában megkopott s ez a foltozgatás, ha sikerül is, nem ritkán több időbe kerül, mint a mennyi munkaszüneten dolgozott.

A természet törvényét megszentelte a vallás. Minden vallás kivétel nélkül törvénybe iktalta a hetedik nap megszen-

tését. Az ember mindenkor köteles szolgálni Istenének, teremtő, fentartó Urának, kinek életét, lelki-testi erejét köszöni. Igaz, hogy minden becsületes munka Isten dicsőségére válik; de kell, hogy egyes napokat különösen szenteljen Isten tiszteletére. E tisztelet módját a vallás határozza meg.

Korunknak materiális iránya megteremtette az utilitarizmust, mely mindenben csak az anyagi hasznot nézi. Mennyit fog az jövedelmezni? Mi lesz a profit? — ez a kérdés korunk önző emberei előtt.

Ezek az emberek nem törődnek vele, hogy munkásainak mennyi erkölcsi és phisicai kárt okoznak, ők csak arra törekednek, hogy befektetett tőkéjük szüntelenül és jól kamatozzék, hogy fizetett munkásaik minél többet dolgozzanak.

Ehhez járult a liberális irány, mely egyrészt a merkantilizmus érdekeit iparkodik előmozdítani, másrészt gyengíteni akarta a vallásos érzelmeket s mindinkább kivonni az embereket a vallás befolyása alól.

És ezért nemcsak elnézte azt, hogy az egyes munkaadók munkásaikat vasárnap is kényszerítsék dolgozni, hanem ugyanezt tette hatáskörében a liberális kormány is.

Mikor aztán látták a bajokat, melyek nyomában jártak, a nép elvadulását és

satnyulását, komoly belátással bíró államférfiak siettek valamennyire segíteni a bajokon. B. e. *Baross* miniszter kezdeményezésére nálunk is megszületett a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény, melynek azonban sok a hibája és hiánya, ideje lenne revidálni.

De ez alkalommal csak az ipari és gazdasági s némi részben a kereskedelmi munkára gondolt a törvényhozás, — de nem gondoskodott az ő fehér rabszolgáiról, a hivatalnokokról.

Hegedüs miniszter nem régiben olyan nyilatkozatot tett ez ügyben a parlament előtt, hogy immár a hivatalnokok is bátrabban mernek fellépni.

A magyar állami tisztviselők országos szövetsége ugyanis a vasárnapi munkaszünet általánosítása tárgyában a miniszterelnökhöz kérvényt intézett. Örömmel üdvözljük mi is e mozgalmat, mely lehetővé tenni iparkodik a hivatalnokokra nézve is a vasárnap megszentelését. Kívánjuk, hogy a mozgalomnak sikere legyen.

A kérvény tartalmát a következőkben adjuk:

Nem szándékunk Nagyméltóságod előtt a vasárnapi munkaszünet áldásos hatását feltárni. Csak arra bátorodunk a Magyar Állami Tisztviselők Országos Szövetsége Nagyméltóságod kegyes figyelmét felhívni, hogy a magyar állami tisztviselők egyes kategóriái a vasárnapi munkaszünet áldásában már részesítettek, míg a tisztviselők tulnyomó része e kedvezmény jótéteményéből ki van

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy rövidke szempillantás.

(Elbeszélés.)

Vittoris Berzezió után: Idem.

Élénk nyüzsgés-mozgás mindenütt. Az utcákat egészen felveri a lárma. »Eljenek a regruták!« hangzik mindenfelől. Engem egészen hidegen hagyott a nagy hűhó és a sok kiabálás. Mint a fűszál, úgy állottam a világban. Beválok-e katonának, vagy sem, az teljesen közömbös dolognak látszott előttem; sem fájdalmat, sem örömet nem éreztem a gyöngyélet után. Mint lelencz gyermek, szüleimet sohasem ismertem. A lelenczházból egy fiatal házaspárhoz adtak. Gazdag, de fősvény parasztnép volt ez, mely élelméről gondoskodni tartozott. Attól az időtől kezdve, hogy cseperedni kezdtem, folyton dolgoznom kellett, a mennyit csak bírtam. Munkám bére volt, mikor már jól ment a sorom: egy darab fekete kenyér, egy porció polenta, melyet azonban más már meg nem evett volna, azután meg az ütlegek.

Háló helyül a disznó ólat jelölték ki a számomra, összes ruházatom pedig egy zsákból állt ki, mely derékban öszekötve felül kabát, alul pedig két oldalt összevarva nadrág gyanánt szolgált.

Az ing luxusát egész fiatal korom alatt nem smertem.

Betöltvén tizenötödik élet évemet, mostoháim röviden így szólottak hozzám: »Menj fiu Isten hírével a nagy világba saját kezdeddel keresni meg kenyeredet; a mienket már eleget fogyasztottad.« Mostan apám ezzel megragadván zsák ruhám ama részét, mely az inggallért helyettesítette, kirüpitett az utcára.

Az első pillanatban olyan szontyolodott voltam, mint Adám, a ki a paradicsomból kiűzetett. Lassankint azonban mégis beletörődtem a helyzetembe. Neki vágtam a hegyeknek s előbb egy szénégetőhöz, majd meg egy pásztor emberhez szegődtem be. Keresményem nem volt több annál a száraz kenyéرنél amit a házörző kutya is ott hagyott, vagy a miből velem együtt ez is jólakott. Még sem bosszantott az az állapot, ellenkezőleg szabadságom birtokában teljesen elememben éreztem magamat és meg voltam sorsommal elégedve. Így tartott ez egy jó darabig.

Egyszer fejembe vettem, hogy leereszkedem a hegyek közül s meglátogatom azt a kis falut, melynek közelében felnevelkedtem. A nap forrón sütött s én a régi, vedlett falusi templom árnyékáb. huzódtam a tikkasztó meleg elől. A templomban misét mondott e napon a pap, ez s az a szép látvány, melyet az ünnepi ruhákat öltött falusiak nyujtottak, azt a valószínű sejtelmet ébresztette bennem, hogy vasár- vagy valami más ünnep nap viradt a falura.

Istentisztelet végeztével is a helyemen maradtam, hogy újra láthassam egy percze

régi ismerőseimet. Sokakat nem láthattam viszont, talán már ott nyugodtak szegények a templom mögött s korai sirjukban pihenték ki földi fáradaimaikat; többen viszont egészen ismeretlenek voltak előttem. A leánykoszorúból, kiket mint játszó pajtásokat, vagy egészen kis gyermekeket hagytam hátra, midőn elköltöztem, bájos hajadonokká serdültek, azonban egyetlen egy sem akadt közülök, lett legyen a legutabb, aki tekintetre méltatott volna, ami különben nekem egy csepp fájdalmat sem okozott, mert szokva voltam már az ilyenekhez.

Hirtelen szemembő tünt valami. Csaknem látásomat vette el ez a tekintet. Egy fiatal leány jött ki anyja oldalán a templomból. Balra tartottak mind a ketten, a merre én állottam és oly szorosán haladtak el mellettem, hogy nekem csaknem vissza kellett egy kissé hátrálnom, hogy az erre huzódó keskeny gyalogut előttük szabad maradjon. A szép fiatal lány e pillanatban felvetette szemeit és egy hálás tekintetet röpített felém.

»Annina!« Suttogtam magamban és egyszerre felujult lelkemben a visszaemlékezés a rég mult időkre. Csodálatos, szinte megfoghatatlan előttem, hogy én az előtt sohasem vettem észre, hogy ennek a gyermeknek, aki midőn a falutól elváltam, még csak amolyan 12—13 éves rövid szoknyás kislány lehetett, olyan gyönyörű szép szemei vannak! Most — sajnos — nagyon is tudtam már, hogy milyenek a csillogók és bár merre jártam, bármit is csinál-

zárva. Ugyanazon okok — és ezek nyomósak voltak, mert meglevő rendszer megváltoztatására vezettek, melyek az államtisztviselők egy része számára megteremtették a vasárnapi munkaszünetet, ugyanazon okok forognak fenn a mellőzött tisztviselők túlnyomó részére nézve is. Ha tehát egyes hivatalokban a vasárnapi munka a tisztviselők érdekében mellőzendőnek tartott, tiszteletteljes véleményünk szerint nem foroghat fenn alapos ok, hogy a többi államtisztviselőkre nézve is a vasárnap szabaddá ne tétessék. A Magyar Állami Tisztviselők Országos Szövetsége oly alázatos kérelemmel bátorodik az előadottak után Nagyméltóságú Miniszterelnök Ur elé járulni, hogy az állami tisztviselőket a tisztviselői kar irányában több alkalommal taunitott kegyes jóindulatában ezuttal is részesítve, a vasárnapi munkaszünetet az összes állami tisztviselőkre kiterjeszteni méltóztassék.

A válság.

A kiegyezési harc legújabb fázisáról bécsi híreink a következők:

A magyar miniszterek tegnap este a miniszterelnök audienciája után érkeztek ugyan, sőt a miniszterelnök még késő este konferált *Goluchowskival* és *Kálnokyval*, de mind e tanácskozások dacára nem főzték ki még a megváltó tervet; mert az egyetlen tény az, hogy olyasféle formális megegyezésen török a fejüket, melyet mindkét kormány elfogadhatna anélkül, hogy valamelyiknek lényegben engednie kellene.

Fejérváry Géza báró a királynál.

Bécs, május 30. *Fejérváry* báró tegnap audiencián volt a királynál. Erről az audienciáról a legkülönösebb hírek keringenek: azt mondják, hogy Ő Felsége kérdést intézett Fejérváryhoz, vajjon arra az esetre, ha Széll Kálmán visszalépné, elvállalná-e a kabinet-alkitást úgy, hogy a magyar pártközi paktum eljöttével keresztül vináé a kiegyezést a Thun által kívánt módosítással a bankkérdésben. Fejérváry azt válaszolta volna, hogy ő benne volt a pártközi konferenciában és hogy a paktum a jelenlegi kabinet valamennyi tagját, de még a párt tagjait is egyformán köti és így nincs abban a helyzetben, hogy az esetleg neki szánt

missiót elvállalhatná. Ha ez a kalandosnak hangzó hír igaz, úgy Fejérváry a koronánál nagyot lendített a magyar állásponton.

Bécsi politikusok véleménye szerint akár *Thun*, akár esetleges utódja, ragaszkodni fog a bankkérdésben a mostani állapothoz 1903. illetőleg 1904-ig való fentartásához és hogy Széll Kálmán erre nem fog mindjárt lemondással felelni, hanem újból össze fogja hívni a pártközi konferenciát és eléje fogja terjeszteni az osztrákok kívánságát. Csak arra az esetre, ha nem sikerülne neki a paktumot erre a módosításra kiterjeszteni, adná be lemondását.

Micsoda boldog gombákat termel a válságos idő, kiténik abból, hogy még azt a hirt is korpoltálják, hogy *Bánffy* Dezső báró titkon járt Bécsben és Kaizl osztrák pénzügyminiszterrel konferált. A magyar miniszterek jót nevetnek ezen az abszurd híren, melyvel ugylátszik rémitgetni akarják a kormányt. *Bánffy* a legregényesebb hírekkel sem lehet fellármáztatni.

Együttal regisztráljuk azt a hirt is, mely a német táborból került ki, hogy az egész harc mindkét részről csak komédia, hogy végül minden úgy lesz, a hogy eredetileg kontemplálva volt és hogy a komédia, melyre Széll és Thun összeszövetkeztek, csak arra való, hogy a németeket végleg kinullázzák.

Széll Kálmán nem enged.

Bécs, május 30. A helyzet változatlan. Déli fél tizenkét órakor *Széll* Kálmán azt mondta, hogy a helyzet feszült a legnagyobb mértékben s ő el van a végsőig határozva azt az álláspontot megvédelmezni, a melyet Magyarország érdeke feltétlenül megkíván. Meghívást a királyhoz még nem kapott és a helyzet a mostani pillanatban még teljesen bizonytalan.

Széll Kálmán miniszterelnök *Thun*-nal minden érintkezést megszakított már. *Széll* Kálmán egyébiránt arra inti az összes politikai faktorokat, hogy őrizzék meg a hidegvért és nyugalmat, mert Magyarország főereje abból áll, hogy az osztrák zilált viszonyokat ebben a helyzetben kellő módon hihasználhatja. A mai napon *Széll* Kálmán folyó ügyeket intézett el, látogatásokat fogadott, de döntő lépés, vagy

tem be fejembe a szók nyomtatott és írott jegyeit, vagy vastag szarkalábakat pingáltam nehéz kezemmel az írka lapjaira, utánozni próbálva az előttem leirt betűket. No, kemény munka volt, az már egyszer bizonyos; csaknem keményebb a favágásnál és vízfordásnál, de én nem csüggedtem. A tanító csodálkozott előhaladásomon; a dicséret, melyet tőle kaptam még fokozottabb munkára sarkalt.

Lelkileg azonban még sem voltam boldogabb mint azelőtt. Barátaim nem voltak; ellenkezőleg a legények még inkább gyűlöltek a jó keresetem miatt. Nyílt viszálykodásra azonban sohasem került köztünk a dolog; mert rettegtek az öklömtől és inkább elkerültek.

És különös, hogy annak, aki rajtam ezt a nagy változást előidézte, ezután is csakugy féltem közelibe férközni, sőt utóbb ijedten tértem ki mindig az utjából. *Annina*, habár sem gazdag, sem előkelő rendű nem volt, mégis annyira felettém állt, hogy még a gondolata is örültek tetszett előttem annak, hogy valaha egy paraszt szolgálógyeny felesége lehessen. Bátorúságom ezek dacára sem csökkent, még mindig reméltem, míg csak egy közbejött véletlen életem ezen egyetlen éltető sugarától is meg nem fosztott.

Egy éjszaka hirtelen félreverték a harangokat. Teljesen felöltözve még rendes munkám mellett kuczorogtam, tehát egy pillanat alatt az utcán termettem és megtudtam, hogy volt mostohám háza ég, kiket az általam felmutatott kis eredmény halálos ellenségeimmé tett és akik engem rettenetesen gyűlöltek. Bántotta őket

olyan, a mely a döntés idejét közelebb hozhatná, nem történt.

Délelőtt 11 órakor minisztertanács volt, a melyen valamennyi Bécsben időző magyar miniszter részt vett. Hírlik, hogy ebben a minisztertanácsban egyhangulag megegyeztek abban, hogy a magyar állásponttól nem térnek el egy hajszálat sem.

Felmerült a délelőtti folyamán az a hír is, hogy délután *koronatanács* lesz.

Goluchowski a királynál.

Bécs május 30. A király ma külön kihallgatáson fogadta *Goluchowski* gr. külügyminisztert.

Schlesingerék a magyar presszió ellen.

Bécs, május 30. A tartománygyűlés [mai ülése délelőtt 10 óra 35 perczkor nyílt meg. A bejelentések között van *Schlesinger* és társainak az a sürgős indítványa, hogy a tartománygyűlés tiltakozzék a magyar presszió ellen a kiegyezés kérdésében. A sürgősséget egyhangulag kimondják. *Schlesinger* megokolja indítványát. *Lueger* dr. kiemeli, hogy a magyarok ellen közös erővel kell küzdeni. Az utóbbi időben a viszonyok annyira kiélesedtek, hogy végre mindenki belátta a közös védekezés szükségességét, mert a magyarok vakmerősége már nem ismer határt. A szónok azután azokról a szemrehányásokról beszél, a melyekkel a legutóbbi időben német részről illetik és végül kijelenti úgy a maga, mint pártja nevében, hogy minden szidalmazás dacára feltétlenül ragaszkodni fognak a németek egységéhez, mert szerencséje Ausztriának, ha a németek nemzeti szempontból valahára megegyeznek. Aki ehhez hozzányul, bünt követ el. (Bravó! Bravó!) — Noske nem hiszi, hogy a keresztény-szocialisták őszintén gondolkodnak. A németek egységét csak eszközül tekintik céljaik elérésére.

Az ülés tovább tart.

Széll a királynál.

Bécs, május 30. (Saj. tudósít. táv.) *Széll* Kálmán miniszterelnök ma délután ismét a királynál volt kihallgatáson, mely

tam, egy pillanatnyi nyugtom sem volt többé tőlük.

Először történt életemben, hogy ruháimat megvizsgáltam és szégyenlenni kezdtem a rongyait. Gyors léptekkel távoztam a faluból a és a hegyek közé siettem, de nem azért, hogy ott maradjak, hanem hogy pár szál virágot szakítsak, melyek csak a sziklaoldal repedése közt találhatók és koszoruba kössöm azokat. Azután ismét vissza térek a faluba, az éjszaka csendjében a nyaktörés ezer veszély között felmásztam a házuk ablakáig és letettem csokromat annak párkányára.

E naptól kezdve egész ujjá születtem, más emberré lettem. Hozzá látattam a dologhoz, bárhol kinálkozott is az, óriási testi erőm, melyet a többi emberek a medvééhez hasonlítottak, nagy előnyökre szolgált, mert a minnek elvégzése másnak egy napig is eltartott, én azzal sokszor egyetlen óra alatt elkészültem. Nemsokára már kapva-kaptak rajtam a munkaadók és drágán fizették a munkámat. Kis idő múlva már tisztább és csinosabb ruha diszelgett a testemen, mint azokon a társaimon, kiket pár hó előtt még irigyeltem. Azon idő alatt, a mi napi munkámból még fenmaradt, bejártam a falusi tanítóhoz és segitettem neki a házi munkában: hordottam vizet, fát hasítottam és egyéb apró-cseprő dolgokat végeztem, melyekért azonban semmi fizetés sem járt, hanem oktatást nyertem tőle az első ismeretekből. Kis szobámban éjjel is ott virrasztottam a füstös olajlámpa világánál az olvasókönyv mellett és mint a kis gyermek dadogva és kínosan ves-

szörnyen, hogy engem, aki most már három munkás emberrel is felértem, nekik pedig egyszerűen száraz kenyéret dolgoztam, maguktól elzavartak. Elkeseredésüknek ez volt a rugója ellenem. Haragomat felejtve s a végből, hogy a veszélyben segítségükre legyek, a jól ismert irányban siettem és már közel voltam a célponthoz. Egyszer csak a magasan fellobogó lángok világánál magam mellett látom az én *Annina*-mat s egy pillanat alatt állva maradok, mintha odaszögezték volna. Eddig még sohasem hallottam a hangját szívem királynéjának, most részem lett a szerencsében. A szavak azonban, melyekkel *Annina* ezuttal felém fordult, egy cseppet sem voltak biztatók és barátságosak.

— No, miért állsz itt ölbetett kezekkel, mikor erős és bátor férfikarra van szükség amoda?

Ennyiből állt az egész, amit hozzám szólított. Többet már úgy sem hallottam volna, mert rögtön rohantam tovább be egyenesen az égő házba. Egy halk nyöszörgés hangja után indulva egy nőre és gyermekre bukkantam odabent. Gyorsan kezeimbe kapva szegényeket a nyaldosó lángok közt s a fullasztó melegben kirohantam velük a szabad levegőre. Halálos ellenségeimnek a leánya és a kis unokája voltak azok, akiket a tüzből kimentettem.

Pár héttel ezen eset után az előjárók az egész falut össze doboltatták. A falu aprajagya mind összecsődült a községhez. A jegyző engem a tömegeből előszólítván, egy magasrangú hivatalnok, ki a városból jött ki ezen alkalomra, saját kezeivel tüzte melleme

mintegy másfél óráig tartott. A kihallgatás után öt órakor a miniszterelnök visszatért a magyar miniszteri palotába, hol minisztertársaival tanácskozott, valószínűleg a kihallgatás eredményéről. A helyzet egyébiránt még nem változott.

Ami lebetetlen.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.)
A *N. Fr. Pr.* szerint a megegyezésnek még csak lehetőségében sem hihetni. Politikai körök véleménye szerint a kiegyezés kérdés Ausztriában okvetlenül miniszterválsághoz vezet. A döntést holnapra várják.

Munkások és a leszerelés.

A munkásegyletek hazájából, Angliából a munkások szólnak a világ összes munkásaihoz, hogy szorítsák kormányait a császár indítványának támogatására. A felhívás humánus szempontból fogja fel a leszerelés ügyét, nem gondolva azzal, hogy ha a fegyverben álló milliók, melyek most csak masiroznak, szintén munkába fognak, mennyivel terhebb és nyomasztóbb lenne rájuk nézve a verseny. A munkások milliói szintén pártolják tehát a császár eszméjét és bizonyára lelkesebb hívei annak, mint a német nagyhatalom, mely elküldte képviselőjét a békekonferenciára. A felhívás a következő:

Nagy-Britannia munkásai a világ összes munkásaihoz.

Alulírtak bár politikai és társadalmi tekintetben különböző nézetet vallunk, közös panaszkunk az, hogy az ugynevezett civilizáció évszázadai alatt virágzik a barbarizmus és hogy a világot nyers erőszak kormányozza.

E szellemben szólunk hozzátok, — s tudva mily életfontosságú rátok nézve is a császár indítványa, mely a fokozatos fegyverkezés megakadályozását és egy nemzetközi békebírási életbeléptetését célozza, — reméljük, hogy csatlakoztok hozzánk s hasonlóképp kérietek kormányotokat, hogy melegen segítéskék a császárnak ezen első lépés megtételében, — a mely lépés, ha megtétele, bizonyos, hogy előbb-utóbb nemcsak a fegyverkezés csökkentéséhez vezet el, hanem egyúttal a munkásosztály terheinek könnyítéséhez is.

az érdemrendet, melyet a király adományozott és küldött a részemre.

Tekintetem e perczen lopva Anninához szökött, ki csak pár lépésnyire állott tőlem. A szép szemek a földre voltak szegezve. Még tekintetre sem méltatott.

Fagyos szívvél, halottra válva s szinte öntudatlanul támolyogtam haza a községhez. Ez volt az egyetlen oka annak, a miért sajnálkozás nélkül vettem bucsut a falutól, mely második szülőhelyemmé lett. De utoljára látni akartam még azt a házat, a melyben Annina lakott. . . Talán öt magát is, s aztán Isten veled! Örökre, tán . . .

Ott áldogáltam a házuk mellett késő estig, míg csak be nem állott a nagy sötétség, borongó érzések között. Egyszer csak halk léptek nesze hallatszik közelemben. Megfordulok és nesze hallattam ott, Anninát. Szívem bálványképe némán áll előttem, nyakamba forja karjait, egy pillanatig mélyen a szemembe néz s aztán így szól elérzékenyülve.

— Te szeretsz engem, ugy-e kedves? Szó nélkül tudom. Már attól fogva, hogy a templom előtt találkoztunk . . . Se apád, se anyád, ugy állsz a világban, mint egy ágról-szakadt . . . És most menned kell a faluból. Igen, etszakadnod attól az árva szívtől is, mely oly forrón ver te érted, mert csak ez tudja, ez érzi, mennyit érsz te ő neki . . . Szigorú voltam hozzád, igaz, — de keservesen megbántam már, — mert csak egy hajszál tartotta, hogy a hal lba nem üttelek . . . Érzem, hogy kötelességem most ebben a nehéz órában téged pár őszinte szóval megvigasztalni . . .

Ha a háborúk áldozatainak milliói, — kiknek vére minden tengereket veresre festett és a földet megáztatta, — egyszerre feltámadnának, mily hatalmas helyesléssel fogadnák azt a hírt, hogy immáron egy gyakorlati mozgalom keletkezett azon célból, hogy megszüntetessék ezentúl testvéreink lemezáróztatása.

Nemzedék nemzedék után tiltakozott az emberi életnek szörnyű feláldozása, — az iparra helyezett rettenetes terhek és a vagyonnak kiszámíthatatlan pusztítása ellen; de a tiltakozás, kérés, könyörgés máig sem lett meghallgatva s a rossz csak folytatódott. Ész nélkül versenyez minden nemzet a fegyverkezésben s ma körülbelül öt millió, a pusztítás művészetébe tökéletesen begyakorlott ember áll készen, várva a vezényszót, hogy megsemmisítsék azt, amit nemzedékek fáradságos munkával alkottak és hogy legyilkoljanak mindenkit, aki ellentáll.

A hatalmas hadseregek egyike sem termel semmit, míg ellenben azok, a kik munkálkodnak és alkotnak, kénytelenek gondoskodni e meddő milliók élelmezéséről, ruházatról és elszállásolásáról.

Majd minden államban kényszerítve van az ép testű ember életének virágában elhagyni hasznos foglalkozását és a hadseregbe lépve, ott éveket eltölteni. Ezen idő alatt dolgozik otthon az asszony és fizeti az adókat. S ha a esatater pusztításai elől megmenekednek is a legények, azokat a kaszárnya élet és az altisztek szelleme igen gyakran lusta, ingyenelőkke neveli. A fegyverben álló hadseregek fentartási költsége kiszámíthatatlan és mindezeket a munka gyümölcsének kell fedeznie. Minden termelőnek egész életében naponként legalább egy órával tovább kell dolgoznia, hogy ezen, a békét örökös fenyegető intézmények fentartásához hozzájárulhasson.

Minden országban panaszkodnak az államférfiak e terhek nagysága ellen, de azért a legutóbbi időkig egyetlen kormánynak sem volt elég bátorsága a kezdeményezéshez, vagy valamely gyógyszer ajánlásához. Végre épp egy váratlan irányból jó felénk a reménység. A császár meghívta az összes művelt hatalmakat, hogy gondolkozzanak a felett: vajjon az öngyilkosságra vezető versengés a fegyverkezésben nem volna-e megszüntethető és hogy állapodnának meg közösen abban, hogy bizonyos éveken belül egy állam se növelje sem a hadseregét, sem a haditengerészetét.

Mi részünkről üdvözljük a császár leiratát s annak őszinteségében nem kételkedünk. Vajjon neki más távolabbi szándéka van-e, vajjon Oroszországnak kormányzata jó-e avagy rossz? — mind oly kérdések, melyeket vitatni most nem célszerű. Mert ha mi addig várunk, míg egy ehhez hasonló indítvánnyal lép fel az oly kormány, a mely ment minden alattomos törekvéstől, nevezetesen a terjesz-

kedési politikától, akkor reményeink messze elodáztatnának s talán teljesen el is oszlanának, mert ily kormányzat nincs. Nem! Mi elég soká várakoztunk s most, midőn határozott javaslatok fekszenek előttünk, mit ingadozzunk s mit engedjük magunkat félrevezetni azok által, a kik a császár őszinteségét kétségbe vonják, midőn mi azoknak esetleges elfogadásával oly óriási nyernénk.

Ily hangon csak azok beszélnek, a kik a hadsereg után élnek és mi sem természetesebb, hogy ezeknek hű követőiül szegődnek a hadsereg és haditengerészettel szerződéses viszonyban álló szállítók, a kik a legénységet sokszor élvezhetetlen tápanyagokkal, meg nem felelő lábbeli és ruházattal s a háboruban gyakran hasznavehetetlen fegyverekkel látják el. Ezek az érdekek — az igaz, hogy érzékenyen szenvednének, de a mit ezek vesztenének, megnyerné ismét a nép.

Ha a hágai békeértekezlet eredménye nem lesz egyéb mint néhány esztendő fegyverszünet, ez is már nyereség. Legalább időt fognak nyerni a nemzetek az elmélkedésre és egy további lépés megtételének előkészítésére: a folytonos fegyverkezés csökkentésére.

Oly mélyen meg vagyunk győződve a militarizmus rettenetes káros voltáról és annak megszüntével az ipart föllendítő mérhetetlen előnyökről, hogy ezen kérdés mellett mindenféle más kérdés körül fölmerülő nézeteltéréseinket elfeledjük és egyetértve csoportosultunk a császár indítványának megvalósítása érdekében és komolyan kérünk titeket, csatlakozzatok a békeért küzdő kereszties hadjáratunkhoz.

Barátaink! A világ munkásai sokat szenvedtek a háboru és annak különféle borzalmakban gazdag hosszú éjjelén át. Örvendjünk a fény sugarának, — jöjjön az bár Oroszországból is, — a mely verőfényes és szerencsés napnak hajnalhasadtát hirdeti nekünk. 589 aláírás.

Panegyris.

— Arok, mely nem tisztul. —

Városunk amerikai praktikus észszel szokta megoldani a legkényesebb kérdéseket.

Pártoljuk a honi ipart! Mondják mások.

Városunk egyszerűen újabb és újabb utcákat kövezet körözkövel és makadam járdával az ipar pangásához mérten s ez által oly cipő fogyasztást ért el, hogy ha cipőfogyasztás volna a civilizáció hőmérője, hát egyszerűen mi képviselnők a trópusot.

Ki a zöldbe! mondják mások.

Be a zöldet! mondja városunk. És ahány fát vágat ki a főmérnök ur, ugyan annyi szobrot huznak be zöld színre.

Több világosságot! mondja Göthe.

— S e szavak, Annina? Oh, hadd hallanom azokat! Hadartam izgatottan, alig tudva uralkodni viharos érzéseimen.

— Szeretlek, ez az egész! Ha évek multán is megmaradsz annak, aki ma vagy, hű szívvél és rád várakozva fogsz engem viszontlátni! . . .

— Az leszek mindig, fogadom neked, drága egyetlenem! S végső lehelletemig az maradok! Szóltam örömteljes elragadtatással. Annimám, lelkem adj kérlek valami kis emléket ennek az órának öröme, ami megnyugtasson s a válás hosszú éve alatt bennem a hitet és az életkedvet ébren tartsa! . . .

Annina leoldotta nyakáról selyem szallagját s szóltalanul ideadta. Azután kezeibe vette fejemet, gyöngéden magához huzta azt és egy hosszú meleg csókot nyomott a homlokomra.

— Isten veled! Gondolj olykor-olykor rám, — rebegette bucsut íntve, — mint a hogy én is sokat gondolok rád és imádkozom érted. Az Ég oltalma legyen veled, ha Isten is úgy akarja a mielőbbi viszontlátásra! . . .

Erre gyorsan tova szökött. Én pedig hosszasan néztem utána mindaddig, míg csak az éj-zaka homályában el nem tűnt szemem elől.

Másnap már utban voltam, hogy bevonuljak az ezredemhez. Csüggedten fogtam bele azokba a teendőkhöz, melyek új állásommal együtt jártak, melyet a legsötétebb színekkel rajzoltak le előttem. Azonban színét sem láttam sehol azoknak a rémes dolgoknak, elremitő kegyetlenségnek, melylyel a fejemet tele beszélték.

Serény buzgalmamot észrevéve feljebbvalóim, áttettek az altiszti iskolába, a hol az-

tán újból neki feküdtem a dolognak és tanulni.

Fáradtságomnak az volt a jutalma, hogy nem sokára előléptettek és aránylag rövid idő lefolyása alatt bekövetkezett kinevezésem a legmagasabb altiszti rangfokozatra. Csakugy röpültek a napok, a midőn szabadságom ideje elérkezett, őszinte fájdalommal váltam meg azoknak soraitól, a kik közt az ember minden előítélet és születésre való tekintet nélkül pusztán a maga valódi ereje és értéke szerint érvényesül.

Kapitányom előtt — derék jószívű urimember volt az istenadta. — tartózkodás nélkül, egészen nyíltan elmondottam az okokat, melyek engem arra kényszerítettek, hogy törvényadta jogommal élve a katonaiéletnek végbucsut mondjak. Előkelő s ősrégi nemesi családból eredvén kapitányom, azt az ígéretet tette, hogy nekem szabadságom után, valami alkalmazást fog keríteni s Isten fizessen meg neki az ő jószágért, szavát emberül meg is tartotta.

Pár héttel később, hogy a katonaságtól kiszabadultam, az ő ajánlása folytán csakugyan állást nyertem valamelyik nagybátyjánál, ki gazdag földbirtokos volt. Szorgalmammal, hűséggemmel már egy esztendő alatt annyira vittem, hogy kedves Anninámot feleségül vehettem.

Az egykori rongyokba burkolt, szegény hajléktalan ma már egy hercegi jószág kormányzója állandó dus évi fizetéssel, ki azonban minden szerencséjét és boldogságát csak egy szép női szempár sugarának köszönheti.

A város semmit se szól, hanem belé engedi a Körözsbe az olajgyár salakját, mely folyik a Kárpátoktól, az az Telegdtől Nagyváradig s ha le főlőzzük a Körözszt annyi világosságot csinálhatunk, amennyi csak kell s a Körözs is megmarad.

A pénz vagy kevés, vagy sok, mondja Wekerle, de soha sem elég.

A városnak se kevés, se sok pénze nincs, de azért mindig akad elég ha kaszárnyára kell.

Szeretem épségben tudni oldalbordáimat, tehát nem folytatom tovább.

Csak még egyet.

Várad végén van egy utca

Oda rug ki a vasutra.

Nagy épületekből áll ez az utca s háta mellett a vasuti pályaházzal szemben egy hatalmas árok húz romantikus vonalat a szürke mindennapiasságon keresztül.

Erre az árokra akarom felbivni városunk zoologusainak, bakterologusainak és természettudósainak figyelmét. A rendőrségét ugyanis hiába hívnam fel rá.

Zágrábból egy tudós felrándult a Püspökfürdőbe, hogy kövült csigákat tanulmányozzon. Kijelentette, hogy ilyen speciális fauna nincs több a világon.

Smarn!

Ide tudósok! ide! Ebben az árokban megtalálhatjátok az összes faunát a primaer korszaktól kezdve mostanáig részint elhalt, részint rothadó, részint nyüzsgő-mozgó állapotban.

Mikroskop nem kell a tanulmányozáshoz, mert itt minden bacillus tiz akkora mint máshol s a kokkusok alatt meghajlik a poetikus béka lenese karesu levele.

Ide tudósok ez árokhoz, melybe emberi kéz még nem vágta bele tisztító kapuját, hol szabadon szüli szörnyeit a játszi természet.

Ide tudósok és lássátok a praktikus gondolkozás Csimborasszóját. Mert míg más városok milliókat áldoznak bacillus tenyésztő intézetekre, addig a mi városunk pár forint megspórolásával egyikére tett szert a legkiválóbbnak.

N. B. Ha valaki nem tudná hol van a fent említett hely, csak menjen a szag után, az biztosan oda vezet. Másik ismerető jel, hogy a madár már nem jár azon hely körül, rendőr pedig előbb sem járt.

De siessen aki tanulmányozni akar, mert még egyet gondol a város és kitisztítja az egész árkot.

De ha nem tisztítja ki, úgy indítványozom, hogy állítsasson az árokba egy rendőrt a város, ki a bacillusokra vigyázzon, nehogy valahogy megszökjenek.

Ezen indítványát elfogadásra ajánlja:

Kóby

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Junius 3. A régészeti egyesület júniálisa a Püspök-fürdőben.

Junius 4. A lapkiadók orsz. szövetségének választmányi ülése.

Junius 4. A kerékpár-egyesület amatőr-versenye és bicikli-virágkorzója.

Junius 7. Jogászok táncmulatsága.

Junius 8. Realisták júniálisa a Püspök-fürdőben.

Junius 10. Gymnazisták júniálisa a Felix-fürdőben.

Junius 14. A kath. kör mulatsága a Püspök-fürdőben.

* **Májusi ajtatósság.** Mária hónapja ma véget ér. A templomokban ma este tartják az utolsó májusi ajtatósságot. A litania a szokottnál nagyobb ünnepélyességgel megy végbe.

* **Urnappja.** Urnappját holnap, kedvező időjárás esetén a szokott egyházi pompával tartják meg a székesegyházban. Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok a magasztos ünnepélyre a hatóságokat és hivatalokat meghívta.

* **Berczik Árpád Nagyváradon.** Tudvalevőleg a V. H. O. Sz. nagyváradai fiókja meghívta *Berczik* Árpádot Himfy dalai cz. bájos vigjáték szerzőjét Nagyváradra, hogy jelen legyen művének előadásán és lássa, hogy a nagyváradai színpártoló közönség mennyire rajong művéért. *Berczik* Árpád a meghívásra táviratban válaszolt, hogy csütörtökön délután 4 órakor megérkezik, a színházi igazgatóság

pedig a Himfy dalok előadását csütörtökre tűzte ki. A szerzőt ez alkalommal óvációban fogják résztesíteni és egy ezüst koszorút fognak a színpadon neki átnyújtani. Előadás után tiszteletére a V. H. O. Sz. a Rózsabokorban bankettet rendez, melyen részt vesz dr. *Bulyovszky* József polgármester is. *Berczik* Árpád itt tartózkodása ideje alatt *Bölöny* József intendáns vendége lesz. A V. H. O. Sz. ez ügyben ma délelőtt 11 órakor ülést tart a Bazár éttermében.

* **Szomora május vég.** A legszebb, legtöbb poezissal megáldott május hónap szomorúan végződik. A nyolcz nap óta tartó folytonos esőzés aggodásra váltotta a gazdák szép reményeit. A Dunántúli megyékben már egy hét előtt vízben állott a buján nőtt vetés, megdőlt a legszebb reményekkel kecsegtető gabnászár. A Tiszántul s különösen Biharmegyében pedig a folytonos zuhogó esőzést többször a jégverés szakította meg. Nagyvárad környékén is víz lepi el a szántóföldeket. Iszonyu károkat okozott a folytonos esőzés és jég a nagyváradai szőlőhegyeken. A földet lehordta az árra nőtt víz; összerongálta az utakat, a meredekebb helyeken kimosta az új ültetéseket. A Kálvária hegy alatt a vasut vonal mentén a mély levezető árkok iszappal vannak telítve. Ha az idő jobbra változik, látják csak a gazdák, hogy a szépnak mutatkozó termésben milyen óriási károkat okozott a szomoru május vég.

* **Kinevezések.** A m. kir. pénzügyminiszter *Szondi* Vilmos adótitkár a nagyváradai m. kir. adóhivatalhoz adóhivatali segéddé nevezte ki — Dr. *Beöthy* László főispán *Medvigy* Jenő vármegyei napidíjast III. oszt. irnokká nevezte ki.

* **Kápolnánál.** Tegnap ünnepelték meg a gyászos kimeneteli kápolnai csata félézszázados évfordulóját a csatatéren. 1849 febr. 26—27 napjain voltak az ütközetek. Görgey, Dembinszky és Klapka hadtesteit ütköztek össze Schlick és Windischgrätz hadtesteivel. Mindkét napi ütközet a magyar hadseregnek 1200 emberébe került, a kik ott feküsznek Kápolna község melletti völgyben. A gyászünnepélyre messze vidékről nagy közönség gyűlt össze. A honvédsiroknál *Kossuth* Ferencz tartott ünnepi beszédet, *Ábrányi* Emil pedig egy alkalmi ódát szavalt el.

* **Tanító képesítő vizsgálatok.** A nagyváradai r. kath. tanítóképezdében folyó hó 29-én és 30-án tartották meg a képesítő vizsgálatokat *Palotay* László apátkanonok, egyházmegyei tanfelügyelő, *Sipos* Orbán min. tanácsos tanfelügyelő, *Nogely* István cz. kanonok, tanítóképezdei igazgató és a tanári kar jelenlétében. A 14 vizsgázó közül jeles eredménnyel végzett 2, jó eredménnyel 8, elégséges 2 és 2 egy-egy tárgyból megbukott.

* **A »filléres takaré- és segélyszövetkezet.** értesíti tagjait, hogy a befizetések junius hó 1-én csütörtökön — tekintettel az ünnepre — délelőtt 9-től fél 11-ig teljesítendőek.

* **Agrár-kölesön nagyváradai szőlősgazdák.** A nemrég alakult agrár bank az állam támogatása mellett, kölesönököt ad az elpusztult szőlők újra telepítésére. Nagyváradon és környékén még igen kevesen vették ezt a kölcsönt igénybe. Mint értesültünk, most husz tekintélyes nagyváradai szőlősgazda vesz fel agrár-kölcsönt. A legelőbbnek már jórészt be van telepítve a szőlője. A diószegi vinczellér képezde kiküldöttje junius 10-én fogja az illető szőlőket megvizsgálni.

† **Néhai Winterhalter kanonok ravatala.** Igen komoly gyászpompával van kiállítva a megboldogult főpap ravatala. Egyszerű, nemes izlésre vall az egész díszítés. A tömör szarkofagot bársony menyezett borítja, melyet négy angyal tart. Az alakok és rudak pompás matt ezüsttel vannak bevonva. Az egész terem pálmák, cipruságakkal és fikuszokkal vannak díszítve, melyek körül gazdag művü kandeláberek

és girandeleok hintik szét bágyadt fényöket. A terem falai vastag fekete posztóval van borítva.

Eddig a következő koszorúk vannak a ravatalon:

Egyetlen Tóni bácsinak — Matild és János. Tiszteletük jelül — id. Flohr János és neje. A n. v. lat. szeri. püspökségi uradalom nyugdíjgyesülete. Tisztelete jelül — a Káptalani uradalom tisztkara.

* **Merénylet egy vivőmester ellen.** Megirtuk, hogy Székesfehérvárt Kükemezey Árpád vivőmestert, a ki jelenleg ott vivókurzust tart, a mult csütörtökön Zolnay Béla földbirtokos és Zolnay Viktor fővárosi vivőmester egy székesfehérvári fogadó külön szobájába hívták és ott közös erővel agyba-főbe verték. Ezzel szemben azt az értesítést vettük, hogy Zolnay Viktor vivőmester nem bántotta Kükemezeyt, hanem Zolnay Béla, a ki egy családi ügyből kifolyólag provokáltatta Kükemezeyt, a ki az elégtételt megtagadta, boxolta véresre a vivőmestert. Zolnay Viktor maga mentette ki testvére kezét közül Kükemezeyt, a ki most súlyos betegen fekszik lakásán.

* **Uj kath. körök.** A m. kir. belügyminiszter a *pélyi és tötteleki* róm. kath. olvasókörök alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

* **Méregkeverő uriaszony.** A mult héten nagy port vert fel a *Bácskai Hirlap* egy híre, a mely az egész magyar sajtót végig járta. Ez a hír az volt, hogy *Turi* Lajosné, egy szabadkai uriaszonyt többszörös mérgezés gyanúja miatt az ó-moraviezi csendőrség letartóztatta. Most a *Bácskai Hirlap* azt írja, hogy *Turi* Lajosné gyanu-okok hiányából szabadon bocsájtották. Azt hiszik, hogy *Turiné nemtelen bosszu áldozata.*

* **Elgázolás.** Nagy Gábor váncsodi gazda tegnap szekerével a kispiacson elgázolt egy *Kenderi* Mari nevű idős nőt, aki azonban csak kisebb sérüléseket szenvedett. Az ügyet áttették a járásbirósághoz.

* **Szegény cselédek kára.** A Köröstarján községhez tartozó Mindszenti pusztán tegnapelőtt a cselédség sertésolja kigyuladt s daczára a zuhogó esőnek, teljesen elégett. A szegény cselédségnek 28 darab sertése veszett el a tűzben. Valószínűleg valaki gyűlöletből felgyújtotta a gazdasági épületet.

* **Befizetések a piczulas-bankba.** A Polgári takaré- és segélyszövetkezet 3-ik értársulatának befizetései ünnep miatt holnap azaz csütörtökön d. e. 9-től 11 óráig teljesítendőek.

* **Bibliai ösztöndíj.** A bécsi egyetem hittudományi karának dékani hivatala pályázatot hirdet a *Lackenbacher*-féle bibliai utazási ösztöndíjra. Ezen ösztöndíjra pályázhatnak csak róm. kath. vallású és osztrák vagy magyar honos lelkészek. Tanulmányi helyekül ki vannak jelölve: Róma, London, a jezsuiták beirtuti akadémiája, a dominikanusok jeruzsálemi iskolája. A folyamodványok a bécsi v. II. és közoktatásügyi miniszterhez intézendők.

* **Rablógyilkos tiszthelyettes.** Annak idején megemlékeztünk arról, hogy Békés-Csabán Pikó nyomda-tulajdonost meggyilkolva s kirabolva találták s hogy a rablógyilkos *Lakatos* b.-csabai tiszthelyettes volt. Az elzúllott ember elfogatása után beösmerte, hogy a tettes ő volt s így Debreczenbe vitték a brigád-fogházba, ahol azóta le is degredáltak. Tegnap délből *Lakatos* meglánczolva Csabára kísérték, mert a helyszínen az ő jelenlétében újabb vizsgálatot kell eszközölni. *Lakatos* felett a debreczeni haditörvényszék ítélkezik, valószínűleg még a jövő hó elején.

* **Felgyújtotta a gazdáját.** Veszedelemben forgott tegnap H. Dorog község. *Szumai* Erzsébet cselédeleány az urnójára valamit megharagudott s ugy akart bosszut állani, hogy felment a padlásra s egy szalma csóvával felakarta a házat gyújtani. Terve nem sikerült, mert a csóva leesett a szomszéd házra s az fogott tüzet, s ezt azonban rögtön észrevették s a tüzet eloltották. Ha a lány terve sikerül, ugy a község nagy része leég, mert akkor ropant nagy vihar dühöngött. A cselédeleányt elfogták.

* **Mindig esik az eső.** Az idei májusban fejtehetőre állott az egész időjárás s minél inkább kezdjük elhagyni májust, annál borultabb az ég és a sűrű zápor, helyenkint jégeső is, napjában többször megered. Nagyváradon ugyan csak annyi mutatkozik a szakadatlanul tartó esőzés hatásaként, hogy a kövezet mind élesre van mosva, a déli corzó pedig nap mint nap csak bosszusággal végződik, a színházi habituék meg nem tudják élvezni a fabódé tetejének kopogásától az előadást. Az idei rossz időjárást a vidék szenvedti meg igazán és csak ezután a város. Az ország minden részéből nagy természeti csapások híre érkezik, Biharmegyének is több községe szenvedett az abnormis időjárástól. A buza több helyen a folytonos esőzések folytán már megdőlt. Még többet szenvedtek a szőlőtermelő vidékek. A minap közöltük a földművelésügyi miniszter jelentését a szőlők állapotáról s ez a jelentés az eddigi kilátásokat jónak mondja. De más lesz a következő jelentés véleménye: Székelyhid s az Érmellék egész vonalát többé-kevésbé érte a jég, Székelyhidon meg már jelentősebb a veszteség, amit a jégeső és a vihar okozott. A naptárból olvashatjuk, hogy *Herschell* csillagász megfigyelése teljesen eltalálja a májusi időjárást. Jövendőlése szerint május 15—31-ig esős, zivataros időjárás lesz, mely július elsejével megszűnik s ezután e hó 20-áig száraz és meleg. *Falb* ellenben az időjárást július hóra így határozza meg:

Julius 1—5-ig: Sok zivatar jelentékeny csapadékkal: . . . a hőfok lassankint csökken.

Julius 6—10-ig: A zivatar és esőzés megszűnik. Száraz időjárásra való hajlandóság mutatkozik. A hőfok a közepén alól csökken, az utolsó napokban ismét rengeteg válik.

Junius 11—14-ig: Messzire terjedő nagy esőzés, időnkint zivatarokkal. 12-ike körül a hőfok ismét a közepén alul csökken.

Julius 15—25-ig: nem változik a helyzet.

Julius 26—31-ig: Ismét több eső, sok zivatar. A hőfok jóval a közepesen tulemelkedik, a hó végefelé azonban ismét alája kerül.

Óhajtjuk, hogy *Falb* tévedett legyen, ellenben *Herschell* jövendőlése beváljék.

* **Névvaltoztatás.** Heller Gyula nagyvárad születésű, budapesti lakos vezetéknévét „Horvát”-ra változtatta.

* **Zarándoklat négy kegyhelyre, mint tavaly, Lourdesbe, Jézus szíve kegyhelyére, Parayla Monial Franciaországban, Einsiedeln, Svájcban és Wiltenbe Tiroiban.** Indulás: 1899. évi július hó 6-án. Visszatérés: 1899. évi július hó 24-én. Utazás tartama: 18 nap. Utirány: Budapest, Bécs, Linz, Salzburg, München, Lindau, Zürich, Genf, Lyon, Toulouse, Lourdes. Vissza: Lourdes, Cette, Lyon, Genf, Zürich, Innsbruck, Bécs, Budapest. Árak: I. osztály 245 forint II. osztály 185 forint, III. osztály 105 forint. A megállapított utiköltségbe kilencz napiteljes elátás is be van értve. Jelentkezni lehet 1899. évi június hó 15-éig a budapesti II. ker. plebaniá-hivatalban hol részletes program is kapható Dömötör Gedeon plebános vezetésénél.

* **Olasz vivás a kuria előtt.** Pár évvel ezelőtt *Rimanóczy* Kálmán építész a kerepesi-uton levő mór-stílusú házának második emeletét bérbe adta Santelli Italo vivómesternek. Azonban alig nyílt meg a vivó-terem, a ház lakói panaszkodni kezdtek, hogy egész nap iszonyu lábdobogás és lárma hangzik onnan. Erre *Rimanóczy* a VIII—X. ker. járásbírósa előtt pert indított Santelli ellen a bérleti szerződés megszüntetése iránt. A járásbírósa elutasította keresetével *Rimanóczyt*, aki erre a budapesti törvényszékhez fellebbezett, mert a bérleti szerződés megkötésekor nem tudta, hogy az olasz vivási módszer olyan lármaval jár és ezt a körülményt Santelli előtte elhallgatta. A fellebbezési bíróság erre meghallgatta *Benyovics* Lajos vivó-szakértő véleményét, vajjon a magyar vagy az olasz vivási módszer alkalmasabb-e az épület megrendítésére, mert a kereset erre a körülményre volt alapítva. E vélemény alapján aztán megállapították, hogy mind a magyar, mind pedig az olasz módszer oly zajjal jár, mely szokatlan háborítást idéz elő. A két módszer közötti különbség csupán az, hogy az olasz vivás a gyakoribb ugrások és ezzel kapcsolatos lábdobbanások miatt a zajt intenzívebbé teszi. Ha tehát a felperes háztulajdonos a helyiségeket tudatosan vivóis-

kola céljára adta bérbe, a vivási gyakorlatokkal járó zajt tűrni tartozik. És pedig tekintet nélkül arra, hogy az egyik és a másik vivási módszernél a zaj kisebb-e vagy nagyobb, mivel a felperes azt, hogy az alperes a nagyobb zajjal járó olasz vivási módszert alkalmazni nem lesz jogosult, a szerződésnél ki nem kötötte s az alperes vivómestert a vivóiskola tartásánál a kisebb zajjal járó módszer alkalmazására nem korlátozta. Megállapították ezenkívül azt is, hogy Santelli a bérlet helyiséget tényleg vivóiskola céljára használja és hogy ez az épület biztonságát nem veszélyezteti. Mindezek alapján a fellebbezési bíróság *Rimanóczy* háztulajdonost keresetével elutasította. Ugyanígyen indoklással a kuria felülvizsgáló tanácsa is elutasította *Rimanóczyt* a fellebbezési bíróság ítélete ellen beadott felülvizsgáló kérelmével.

* **Elveszett.** Hétfőn este aszínházban a földszinten elveszett egy arany karperecz. A becsületes megtaláló jutalomban részesül, ha átadja a rendőrségen.

Legyetek boldogok!

— Öngyilkosság az Emilia malom mellett. —

Az elmúlt éjszaka az Emilia malom melletti ház ablaka alatt fél 12 órakor megszólalt a zene. A többi házak ablakai nemsokára sorra kinyíltak egy kicsit, csak éppen annyit, hogy meg lehessen látni, hogy kinek ablaka alatt huz a banda olyan keserves nótákat s azután ismét becsukódtak, de később azután rémülten nyitották ki ismét.

A nóták egyre ábrándosabbak, érzelmesebbek lettek s egyik a másikat követte. Közel egy órahosszat szólott a zene egyre halkabban a zöld zsalugáteres ablak előtt, mely épp oly ridegen állott ellen a hangoknak akár csak az a ki bent volt, lovagja esdeklésének.

Végre az utolsó akordok is elhangzottak, *Németh* Sándor kereskedő-segéd fizetett a cigányoknak bankóval s nemsokára ezek léptei sem zavarták az utca csendjét.

Még egy ideig várta hűségesen, hogy vajjon nem nyílik-e meg a zsalugáter s azután elővette hatlövetű revolverét s azzal mellbe lölte magát. A golyó azonban nem talált halálosan s *Németh* Sándor úgy találta, hogy az a csekélyke véres seb még nem szünteti meg az ő fájdalmát s azért még egyszer lőtt s a másodszori kísérlet úgy látszik meg is hozza a várva várt halált. A lövés előtt azonban odakiáltotta a kegyetlen zsalugáter felé:

— Legyetek boldogok, a második már jobban fog találni!

A két lövés zajára összefutottak az utcából mindenfelől s hordágyon, eszméletlen állapotban szállították be az öngyilkos kereskedő-segédet a Biharmegyei Közkórházba. A reggelt alig éri meg, mert mindkét lövés seb életveszélyes.

Németh Sándor kereskedő-segéd — mint az öngyilkos kitétt a helyszínén megállapították, — tettét szerelmi bánatból követte el.

Szerelmes volt *Mocsáry* Juliska szép barna varróleányba, ez azonban nem viszonzta szerelmét, annyira nem, hogy már jegyet váltott egy más fiatalemberrel. E miatt való kétségbeesésében lett öngyilkossá *Németh* Sándor.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör. választmányi ülése. A nagyvárad kath. kör választmánya tegnap, szerdán délután rövid ülést tartott. *Palotay* László kanonok elnöke alatt jelen voltak: *Dus* László alelnök, *Jelinek* Ferencz, *Csobánczy* Lajos, *Balázsovich* Jenő, *Büszörmei* Géza, *Milibák* József, *Karger* Sándor, dr. *Vucskics* Gyula,

Grámm Szilveszter, dr. *Hoványi* Gyula, id. *Gálbory* Sámuel, *Tóth* Márton. Az ülésnek egyetlen tárgya volt. *Gyenge* Béla részletes jelentést tett a június 14-én tartandó nyári mulatságról. A választmány tudomásul vette a jelentést.

IRODALOM.

— **Arménia.** Magyar-örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos Szongott Kristóf. Május. Szamosujvár. Todorán Endre „Auróra” könyvnyomdája. 1899. Az új füzet első oldalát Hovhániszean hangulatos, mélabus költeménye foglalja el *Simay* Gergely kitűnő fordításában. Dr. *Molnár* Antal befejezi tanulmányos közleményét, Örményország közléte az első Bagratidák idejében (*H Daghaszjan*. *Gründung des Bagratidenreiches durch Aschot Bagratuni*. Berlin 1893). Érdekes örmény népregét közöl *Napoleonról* E. L., amely a történelmi igazságot igen lényeges fordításokkal alakítja át. E néprege szeriöt Panaportét a muszka czár elfogja, megvakittatja, de aztán a ravasz francia kimenekül fogságából s Angliába fut, ahol be is fejezi életét (*Minaz Tchérax*. *Napoleon Bonaparte dans les légendes arméniennes*. *Revue des Revues*. 1899. p. 514). Kiemeljük még a közlemények sorából a tudós és szorgalmas szerkesztőt, Szamosujvár történetét *III. Károly* (1711—1740) korában. E kor főbb mozzanatai a beszüccseli örmények Szamosujvárra menekülése 1712-ben. Az örményeket erre a századok kaján irigysége, sőt fegyveres támadása vitte rá, ámbár az erőszakot hősiesen megtorolták. Másik fontos mozzanat az 1721-iki népösszeírás, amely hű és megbízható képet ad a város akkori állapotáról, végre Szamosujvárnak szabad királyi várossá emeltetése 1726-ban. 1728-ban nagy tűzvész dühöngött a fejlődő városban. A kisebb közlemények közül lekötötte figyelmünket az *Erzsébet* román királynéről szóló, ki t. i. az evangéliumos könyvet, amelyből a templomban olvasni szokás sajátkezűleg leírta egy remekül illusztrált könyvbe az argesi-püspöki templom számára, amely Románia egyik büszkesége s amelyet az örmények építettek. A díszmű jelenleg a bukaresti Athenaeumban van kitéve közszemlére. A kitűnő folyóiratot melegen ajánljuk. Ára egész évre (12 füzet) 4 frt.

— **Az „Országos Néplap”** politikai képes hetilap 14-ik száma a következő tanulságos tartalommal jelent meg: Választók lajstroma. — Jöjj el Szentlélek! — Urnapján. — Manczi néni. — Magyar közmondások. — Az örült. — Jogismeret. — Hazánk. — Külföld. — Országgyűlés. — Nem boldog a magyar. — Kalendárium. — Krónikás. — Vegyesek. — A gazda. — Irodalom. — Hasznos tudnivalók. — Mulattató. — Konyha. — Képeink. — Találós kérdések. — Budapesti piac. — Az elevenen szerkesztett *Néplap* egész évre 2 frt. Megrendelhető: *Budapest, VII. k. Csömöri-ut 32.* Ajánljuk és terjesszük a valóban népek irt tartalmas népujságot.

Igazságszolgáltatás.

A kit a közönségre erőszakolnak. Ezen a czimen *Barczán* Antal volt makói árvaszéki jegyző tollából az Arad és Vidéke című lapokban egy nyílttéri közlemény jelent meg, amely abból az alkalomból, hogy *Major* Miklóst, Makó város volt polgármesterét, s utóbb Csanádmegye árvaszéki ülnökét valami vasutársaságnak igazgatótanácsosává választották, mindenféle gyanúsításokkal halmozta el őt. *Major* akkor fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen, de az alispán, minthogy a nyílttéri közleményben semmi konkrét adat nem foglaltatott, azt ajánlotta neki, hogy forduljon megtorlásért a sajtóbíróshoz. Ez meg is történt, s a nagyvárad törvényszék az esküdtek marasztaló verdiktje alapján *Barczán* Antalt egy hónapi fogházra ítélte. A tárgyalás április hó 19-én volt, a vádlott részéről be-

nyújtott semmisségi panasz beiktatása pedig április hó 24-én történt. A törvényszék a törvényben körülírt 3 nap letelte daczára elfogadta a semmisségi panaszt azzal a megokolással, hogy vagy postai késés foroghat fenn, vagy pedig a törvényszék elnöke, aki akkortájt nem volt otthon, később kapta kezébe. A kir. Curia azonban *Sebestyén* Mihály bíró előadására a törvényszéknek a semmisségi panaszt elfogadó végzését *megsemmisítette* arra való hivatkozással, hogy a panasz beadása nem a postára adás, hanem a kézhez vétel, illetve iktatás idejétől számítandó.

Vaskörmű uzsorások. A mi Nothelesz ur, a bécsiek nem rég elítelt híres uzsorása Bécsben, ugyanaz volt Budapesten a legutóbbi időkig Penziás Saul és a kedves felesége. Akár a vámpír, úgy szipolyozták ki a hatalmukba került pénzre szoruló fiatalembereket, leginkább a nagy örökségre váró ifju mágnásokat, meg a katonatisztek. Nemrég a derék házaspár sürgősen «átköltözött» Bécsbe, de távolról sem azért, mert itt nem jól hajtott volna mesteriségük. Sőt ellenkezőleg, Penziásnak nagyon is bő volt Budapesten az aratása, hanem épp ez a körmére égett. A kiszipolyozott áldozatok egymásután jelentették fel s a jó Penziás akkor ugrott meg, a mikor Gottschlig József s egy másik könnyelmű, kiskoru vagyomos ifju Stein Imre panaszára a törvényszék Penziást is, a feleségét is uzsora miatt vád alá helyezte. A határozatot helybenhagyta a kir. tábla is s Penziás, valamint Spenziás Netti ellen a bíróság ez évi június 13-ára tüzte ki a végtárgyalást. A károsok közül Gottschlig 1300 forinttal, Stein Imre 3000 forinttal tartoznak a vádlottaknak s mindketten meghívót kaptak a tárgyalásra. Lenne még panaszos tán száz is, de ezek csak hallgatókként lesznek jelen, persze kárörömmel hallgatva majd mint nyeri el uzsorásuk a kiérdemelt büntetést. A tárgyaláson Czárán királyi táblai bíró lesz az elnök, a vádlottakat pedig dr. Klein Rezső fogja védeni és semmi csodálni való nincs benne, ha a kellemetlen idézsre megjönnek Penziások, mert különben Bécsben kellene törvényt állniok, a hol sokkal szigorubb az uzsora törvény. Az egyik panaszos, Stein Imre, legutóbb szekerész-önkéntes volt Bécsben, de mert az osztrák császárvárosban is uzsorások körmei közé került, hir szerint eltűnt az ezredétől. E szerint Stein aligha jön el a tárgyalásra, de képviselni fogja a gondnoka, dr. Hirschler budapesti ügyvéd, aki 100.000 frtot meghaladó vagyonát, melyet nemrég elhalt atyjától örökölt, az árvaszék megbízásából kezeli.

Ál-detektív. A szélhámosok egyik érdekessége az **ál-detektív**. Rendesen előkelő megjelenésű fiatal ember, a ki valami fontos dologban nyomoz. Beállit a házmesterhez és keres valakit. Azután pedig felszólítja a házmestert, hogy tudakolja meg, hogy a keresett egyén odahaza van-e. A szegény házmester, a ki talán még sohasem látott élő detektívet, szinte a nyakába kapta a lábát, úgy siet, hogy a hatóság eme titkos közegének kívánságát teljesítse. A detektív ur pedig felhasználta azt az időt, a mig a házmester megbízásában eljár és az elemelhető értéktárgyakat összeharácsolva odébb áll. Mire a házmester a harmadik vagy negyedik emletről leérkezik, a detektív már árkon-bokron tul jár s talán épen egy másik helyen ismétli meg a vagyonszerzésnek ezt a módját. A rendőrséghez utóbbi időben egyre-másra érkeznek panaszok, hogy egy elegáns megjelenésű fiatal ember hol detektívnek, hol árvaszéki hivatalnoknak mondva magát, a leírt módon meglopja őket. A rendőrség ezeknek a feljelentéseknek az alapján megindította a nyomozást, az ál-detektív után. A nyomozásnak eredménye volt mert a napokban a szélhámos *Krausz F.* pápai születésű 32 éves mézáros-segéd személyében kinyomozták és letartóztatták. Eddig nyolcz esetet tudtak rábizonyítani, de valószínű, hogy a szélhámos, a ki különben már rovott multu, még sokkal több házmestert károsított meg az említett módon. A főkapitányság ezért felszólítja a károsultakat, hogy jelentkezzenek.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Poynár Dénes.*

- 1451 Teresi Eszter lopás.
- 1552 Andirko János st. lopás.
- 1575 Tolnai Istvánné okirathamítás.
- 1656 Schlésinger Márton hamis tanuzás.
- 1657 Viegenórf János hamis eskü.
- 1658 Barabás János lopás.
- 1723 Özv. Konyi Imréné st. magánlaksértés.
- 1724 Farkas Lőrincz okirathamítás.
- 1775 Tolnai János hatóság elleni erőszak.
- 1776. Mongra János és társa hatóság elleni erőszak.

erőszak.

- 1857 Földi Sándorné st. testisértés.
- 1854 Brand Mór becsületsértés.
- 1855 Krausz Zalmai
- 1856 Sallos Antalné testisértés.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

- 1662 Kiss Péter rágalmazás
- 1696 Scheffer István becsületsértés.
- 1126 Kupfer Irimiené s. t. lopás.
- 1788 Szabó Ferencz hatóság elleni erőszak.
- 1681 Korh Tógyer testisértés.
- 1702 Blidár Ilie st. sikkasztás.
- 1704 Lazurán Juon és neje rágalmazás.
- 1704 Köteles Sándor lopás.
- 1705 Togyeris Géza
- 1708 Jank Simon
- 1709 Kis László st. testisértés.
- 1866 Blau Józsefné anyakönyvi kh.

Előadó: *Dr. Járossy Károly.*

- 1304 Huszerl Vilmos — Lukatscheuts József.
- 1395 Engl Adolf esődtömeg — Lövy Aron és fia.
- 1229 Véber Leó — Kaiser József.
- 1236 Bodrosán Demeter — Éliás Salamon.
- 1311 Fekete István — Áment Julia.
- 1313 Aradvármegye — Krivány János.
- 1314
- 1360 Lederer st. — Lichtig Irma.

Előadó: *dr. Imrik Péter.*

- 1093 Juhász Antal — Tallér Jakab.
- 1117 Kassay Róza — Zsigó Sára.
- 1163 V. Kovács János — Biharmegye törvényhatósága.
- 1315 Magyar Királyi Kinestár — Iluna Szaveta.
- 1323 Glück József — Szilágyi István.
- 1338 Nyika Gábor — Szima István.
- 1271

Előadó: *dr. Gedeon László.*

- 871 Moesár Zsófia és társa — Moesár Mária.
- 1394 Tóth Györgyné — Tóth György.
- 1137 Özv. Zimmermann M.-né — Zimmermann András.
- 1290 M. kir. Kinestár — Linkár Anna.
- 1312 Barél Elek st. — Muraközi alap.
- 1385 Aradi polgári takarékpénztár — Burnácz Sebő st.

MULATSÁG.

A kath. kör júniálisa. A nagyváradai Katholikus Kör 1899. *júniushó 14-én* a Szent-László (Püspök) gyógyfürdő helyiségében saját könyvtára javára zártkörű *júniálisi* rendez. A meghívók a júniálisa már szét lettek küldve. Belépő-jegy személyenkint 1 frt. Családjegy tagok részére 2 frt. A táncz kezlete este 8 órakor.

Dr. *Diószegi Győző* elnök. *Gyenge Béla, Medvigy Gábor, Bárdos Ödön* alelnök. *Jellinek Géza* pénztáros. *Medvigy István* ellenőr.

A rendezőbizottság tagjai: Altnöder Endre, Altnöder Béla, Beleznay Antal, Bölöny Andor, Cserey Béla, Demetrovits Elek, Damjanovich Miklós, Fábry István, Fehér Ödön, Ficzek Emil, Fichtner Gyula, ifj. Frankó Endre, Dr. Gyöngyössi István, Hantke Emil, Heiser Gyula, Imrik Gusztáv, Juricskay Aurél, Julier Károly, Kalmár Illés, Kolb Árpád, Des Echerolles K. Gilbert, Küttel Károly,

Középpessy Dezső, ifj. Kovács Jenő, Lakos Ferencz, Hollmayer Béla, Lukács Imre, Lojtkó János, Medvigy István, Mézáros Aladár, Dr. Mikó Cyula, Moyzes Emil, Moyzes Miklós, Némethy Ferencz, Ormay Lajos, Papp János, Patzkó Antal, Poynár Ernő, Prille Pál, Ratsek József, Rezey Gusztáv, Sebő Mihály, Dr. Stokker József, Dr. Stettner János, Szathmáry László, Szögyény Gábor, Szkalák József, ifj. Szokoly Tamás, Tátray Kálmán, Vidosits Gyula, Vueskies László, Zsunk Pál.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szerda: *A gésák.*
Csütörtök: *Hímfy dalai.*
Péntek: *A baba.*
Szombat: *Boszorkányvár.*
d. v. *Piroska és a farkas.*
Vasárnap: este *Magdolna.*

Műsorváltozás. A mára hirdetett *Gésák* előadása *Székelly Irén* gyöngékedése miatt elmarad és *A Kuktakissasszony* kerül színpadra *Perényi Margittal* a czimszerepben.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neidegg*, fordította: *Szirtes.*

Ahá, mondd majd, itt a tanító beszélt Szó sincs róla, vakmerőség az öreg néptanító, hogy a törekvő fiatal állami tisztviselőnek tanácsokat osztogat. De jó szívvel kell ezt tőlem fogadnod, senki sem ismer téged úgy mint én, senki sem tudja úgy mint én, hogy neked a jóból könnyen megárt a sok. Tökéletesen értem, hogy szeretve szeretnél gyülekeket rendezni és azokon szónokolni. Megvan hozzá a tehetséged, bírod a meggyőződés melegét, szóval tudod a hallgatókat lelkesíteni. Számítok is reá, hogy idővel lesz alkalmad ezen gazdag adományokat embertársaid javára értékesíteni. Ebben a pillanatban azonban nyilván azt akarja a jó Isten, hogy ne szerepelj a nyilvánosság előtt, hanem töltsd be nyugodtan hivatalodat. Gondold meg, hogy oly módon kell Istennek szolgálnunk, a mint ő azt tőlünk kívánja, nem pedig a mint kedvünk tartja. Ne engedd magad elragadtatni a buzgalom hevétől, ábrándos, szenvedélyes természetedtől, tégy annyi jót, a mennyi tőled telik, nélkül, hogy nyilvános elismerésre számítanál. Juttasd eszedbe, hogy többet érni el higgadt, megfontolt törekvés, mint meggondolatlan tüzes kitörés által. Ha valamire vállalkozol, mindennek előtt kérdezd magadtól: vajjon Isten dicsőségét tartod-e szem előtt, vagy vágyaidnak kielégítését, melyeket talán öntudatlanul a dicsőség hajhászása szült.

— Jó öreg József! Mennyivel nagyobb és jobb ő mint én! — gondolta magában Ferencz, miután ezt a részletet bátyja leveléből újra meg újra elolvasta. Tekintete hálásan pihent a sűrűn teleírt papíron, midőn azt összehajította, hogy gondosan az asztalfiókba zárja. Oh, mennyire óvta őt bátyjának önzetlen szeretete s miképen vezérelte őt az élet utain! Legokosabban teszi, ha most is vezetésére bizza magát. Megvillant lelkében a gondolat, hogy ha talán nem is a szigorú kötelesség, de az illendőség mégis megkívánja, hogy szive ügyében kérje ki József tanácsát; azonban a szenvedélyes szív azonnal fellázadt e gondolat ellen: ilyen ügyben egyedül neki kellett és csak neki volt szabad határoznia. Egészen más a nyilvános élet, ott már tartozott bátyja és idősebb barátja Heisterberg gróf intelmeire hallgatni.

Leó gróf és Ferencz — jöhetnek különböző társadalmi osztályba tartoztak, bár az egyik nagy ur volt, a másik pedig szerény alantós tisztviselő — szoros barátságot kötöttek. Az ifjabbik élénk, lelkes modorában, melylyel céljait küzdött, rejlett valami, a mi az idősebb számító férfit vonzotta, a mennyiben saját valójának kiegészítését látszott képezni. Törekvéseik egysége sokszor összehozta őket; gyakran szükségképen találkoztak azon tanácskozáson,

melyeket a nyilvános ügyek kritikus helyzete hozott létre.

A főváros pezsgett és forrongott, nagy számban gyűltek össze férfiak, kik a legkülönbözőbb társadalmi osztályokhoz tartoztak, hogy az ugynevezett liberalizmus mindenhatóságát megtörjék és szilárd keresztény alapon építsék föl a társadalmi rendet, mely a hazát újra megerősítse.

Most arról volt szó, hogy a községtanácsban, mely évtizedeken át kizárólag hétpróbás szabadelvű elemeknek adott helyet és szót, újra megvessék lábukat. Nehány hely megürült, ezeket óhajtották a keresztény párt meghódítani. A heves küzdelem előre látható volt; mindkét fél csapatokat gyűjtött és seregszemlét tartott. Heisterberg megkérte volt Ganermann, hogy ismerősei körében komoly elvtársakat gyűjtsön, a kik készek a választás mozgalmában résztvenni. Most megjelent nála, hogy fáradozásának eredményéről tájékoztasson.

— Örömhirt mondhatok, gróf ur! — kiáltott Ganermann eléje és iróasztalából hosszú, nevekkel borított papírt vett elő. Heisterberg háta mögé állt és szeme Áda arczképén akadt meg. Vajjon, ez a leány Ganermann munkálkodása közben védasszonyként szerepel-e? Vajjon annyira elvakította őt a szerelem, hogy tisztán gondolkozni se volna képes? — Ferencz csakhamar megszakította ezen reá nézve éppen nem hízogó elmélkedést, ugyanis örömtől ragyogó arczczal utalt a hosszú lajstromra, mely azon ismerőseinek nevét foglalta magában, kik hajlandók voltak szavazatukkal a keresztény pártot támogatni.

Közölte továbbá a gróffal, hogy általános helyesléssel találkozott ajánlata, melynek értelmében a város minden kerületében gyűléseket hívnak össze, hogy a választókat a mozgalom céljáról felvilágosítsák: — Remélik, hogy kerületében Méltóságod is fog beszélni, — fejezte be.

— Mindenesetre, bármily önmeztagadásomba kerül is. Nagyon tudom, hogy kétségbejöttön szárazon beszélek, de kötelességemnek tartom, hogy színt valljak.

— Boldog, a ki a nyilvánosság előtt fölépíthet és beszélhet! — szólott Ferencz elragadtatva. Mily boldogító lehet, ha az ember gondolatait az egész világ előtt feltárhatja és remélheti, hogy azok gyökeret vernek a hallgatók szívében.

— Ezt kegyed mondja, mivel született szónok, én másképp itélek, még emlékszem reá mennyire szégyeltem magamat, midőn kedves bátyja mindkettőnkkel próbaszónoklatokat tartatott, és kegyednek, az ifjabbiknak teljes bőségben jöttek ajkaira a szavak és szóképletek, míg én csak nagy nehezen és akadozva öltöztettem szavakba gondolataimat. Őszintén örülök annak a pillanatnak, melyben eljövendő kegyed számára is az az idő, hogy jeles szónoki tehetségét felhasználhassa. De most még lehetetlen. A kormány szigorú rendeletével lepecsételte a tisztviselők ajkait.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A trónörökös házasodik.

Bécs, május 30. (Saj. tud. táv.) *Ferencz Ferdinánd* trónörökös legközelebb — mint hirlik — Münchenbe megy és eljegyezi *Luitpold* bajor király unokahugát Mathildot.

Thun lemondása.

Bécs, május 30. (Saj. tudósít. táv.) Positiv értesülések szerint *Thun* gr. holnap a király előtt kijelenti, hogy nincs abban a helyzetben, hogy a kiegyezés ügyét teljes megalégedésére keresztül vigye és beadja lemondását. Határozottan beszélnek, hogy *Szell Kálmán* is lemond.

A békekonferencia.

Hága, május 30. Az első bizottság hadügyi és tengerészeti osztálya tegnap

dél előtt ülést tartott és folytatta tanácskozásait. A harmadik bizottságból kiküldött albizottság tegnap délután összeült és Oroszországnak a választott bíróságokra vonatkozó javaslatával foglalkozott. A javaslat hat első cikkét a szövegezés jelentéktelen módosításával elfogadták. *Nigra* gróf, Olaszország képviselője, Olaszországnak a választott bíróságok intervencziójáról szóló javaslata mellett érvelt, a mely az orosz javaslatnak némi módosítását ajánlja. Az Egyesült-Államok is nyújtottak be módosítványokat. Azt akarják ugyanis, hogy ha két nép között viszály támad, mindegyik jelöljön ki egy a viszályban nem érdekelt hatalmasságot és ez a két hatalmasság végezze a választott bíró tisztét. Az olasz javaslat azt ajánlja, hogy az intervenczió vagy a választott bíróság se a mozgósítást, se más hadikészülődést ne akasszon meg. A bizottság még sem az amerikai sem az olasz javaslatot nem tárgyalta. (Magy. Táv. Ir.)

A párisi események.

Páris, május 30. (Havas.) Az est nyugodtan telt el. A közönség izgatottság nélkül tárgyalta a nap eseményeit. A reviziópárti lapok azt írják, hogy a semmitűszék tegnapi ülésének végén minden jel kedvező volt a revizióra nézve. A »Gaulois« azt mondja, hogy az előadó tegnap a revizió mellett szóló bizonyítékokat vizsgálta, ma pedig az ellenkező álláspontot fogja ismertetni s úgy vonja le következtetéseit. A »Siécle« azt kívánja, hogy az ítéletet semmisítsék meg, a nélkül, hogy Dreyfust új haditörvényszék elé állítsanak.

Dérouléde pöréről a lapok nagyobb része úgy vélekedik, hogy az esküdszék Dérouléde cselekedetét egyszerűen megdöntve csinynek fogja minősíteni és elnéző lesz iránta. Azt hiszik tehát, hogy az esküdszék fölmentő ítéletet fog hozni. (Magy. Táv. Ir.)

Liberálisok és szocialisták egyesülése.

Brüsszel, május 30. A szabadelvű egyesületek és a szocialista munkás-ligák tegnap este tüntetést rendeztek az utcákon az általános választójog és az arányos képviselet érdekében. A szónokok megtámadták a kormány törvényjavaslatát és ellentállásra szólították fel a népet. Néhány ezer ember a miniszteriumok palotája elé akart vonulni, de a rendőrség utjokat állta és visszaszorította őket. Az ebből támadt dulakodásban *Vandervelde* és *Furnémont* képviselőket tartóztatták, de nemsokára ismét szabadon bocsátották őket. (Magy. Táv. Ir.)

Dreyfus-ügy.

Páris, május 30. (Saját tud. táv.) A tárgyalás menete nyugodt, a teremben csönd és mi sem emlékeztet a Zóla-pör izgalmaira.

Beaupre Albert praesumptioalis körülményekre kijelenti, hogy a titkos akták semmi esetre sem tanuskodnak Dreyfus bűnössége mellett, csak azt bizonyítják, hogy törvénytelenység fordult elő. (Mozgás.)

Igaza van az ellentábornak, hogy ebből nem az ítélet megsemmisítése következik. Nem is erről van szó, hanem a revizióról. Foglalkozik *Henry* hamisításaival, *Piquar* leleplezésével

és más dolgokkal, melyek erre vonatkoznak. A reviziót ellenzők csak azt bizonyítják, hogy mi mindenre nem képes *Eszterházy*, de nem szól *Dreyfus* ártatlansága mellett, különben is *Paty* és *Henry* aktáinak nincs bizonyító erejük, végül indítványozza a reviziót. Ehhez a főügyész hozzájárul, majd pedig zajos helyeslés közt kijelenti, hogy teljesen hiszi *Dreyfus* ártatlanságát, ellenben meg van győződve arról, hogy a borderonak szerzője *Eszterházy*.

A pestis.

London, május 30. A hongkongi kormányzóknak a gyarmatügyi miniszteriumhoz érkezett távirata szerint a múlt héten 143 új pestises megbetegedés fordult elő 134 halálessel; az előző héten a megbetegedések száma 87 és a halálozások száma 70 volt. A megbetegedések és halálesetek száma tehát a múlt héten majdnem megkétszereződött. (Magy. Táv. I.)

Elemi csapások Amerikában.

New-York, május 30. Péntek óta eső, jégverés és vihar pusztított *Nebruska*, *Dél-Dakota*, *Jowa*, *Wisconsin*, *Minnesota* és *Észak-Illionois* államokban és nagy kárt tett a vetésekben. Körülbelül 12 ember is elpusztult. A kárt több százezer dollárra becsülik. (Magy. Táv. Ir.)

Castelar temetése.

Madrid, május 30. *Castelar* temetésén óriási néptömeg volt jelen. A Prado folyón való átkeléskor a jezsuiták ellen irányuló kihágások fordultak elő. A pénzügyminiszterium előtt ez a kiáltás hangzott: »Éljen a köztársaság! Mikor a gyászmenet a temetőbe érkezett, a tüntető tömeg be akart törni a temetőbe, de a csendőrség visszaszorította, a mi verekedésre adott alkalmat. A temetőből való elvonuláskor nem fordult elő semmiféle rendezettség. (Magyar Táv. Ir.)

Metropolitai konzisztórium.

Nagyszében, május 30. A görögkeleti metropolitai konzisztórium ma összeült, hogy a kongresszus tegnapi határozatát végrehajtsa. (Magyar Táv. Ir.)

Argentína költségvetése.

London, május 30. A »Times«-nek jelentik *Buenos Ayres*ből tegnapi kelettel: Az 1900-diki költségvetés 15 millió font sterling kiadást és 17 millió font bevételt irányoz elő.

Sztrájk.

Páris, május 30. A »Figaro« szerint aele creusoti kohókban a munkások ki-mondták az általános sztrájkot. Az összes gyárakban szünetel a munka. (Magy. Táv. Ir.)

Kinai ügyek.

Peking, május 30. Minthogy az orosz-kinai bank *Sanszi* tartományon keresztül *Senszi* fővárosig építendő vasut ügyében tárgyalásokat folytat, az orosz követ értésére adta a czungli jámennek, hogy ennek a vasuti összeköttetésnek a kiépítésére más konzesszió Oroszország előzetes hozzájárulása nélkül nem adható.

London, május 30. »Times«-nek jelentik tegnapi kelettel: A *Mandsuriától Pekingig* építendő közvetlen orosz vasut ügyében semmi sem változott. Oroszország tudomást sem vesz róla, hogy *Kína* vonakodik neki a vasut építésére való jogot megadni és hangsúlyozza, hogy követelése megegyezik az angol-orosz egyezményhez tartozó póttjegyzékkel, amelynek szerencsétlen szövegezése fokozta az Anglia és Oroszország között támadt félreértéseket, gyön-gitette az angoloknak *Kínában* való befolyását és nagyon ekedvetlenítette a japánokat. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Szőlősgazdák értekezlete.

A nagyváradi elpusztult szőlők rekonstrukciója évről-évre szépen halad. A szőlősgazdák óriási áldozatokat hoznak, hogy a hajdan borággal gazdag területeket újra virulóvá, jövedelmezővé tegyék.

A nagyváradi hegy jövevényének fenntartása szintén nemcsak érdekük, hanem kiváló gondoskodásuk tárgya is, mert ha a rekonstrukció nagy munkája javarészből be lesz fejezve, szükségük lesz különösen az elterjedt kerti szőlőkkel szemben a nagyváradi hegy jó hírűvére.

A nagyváradi hegyközség választmányának egy része tegnap délután értekezletet tartott a városházán abból a célból, hogy megbeszéljék miszerint részt vesznek-e és mily módon a Szegeden tartandó I. mezőgazdasági országos kiállítás keretében rendezendő szőlőszeti és borászati kiállításon.

A nagyváradi szőlősgazdáknak nagyobb mennyiségű eladó borok ez idő szerint nincsen, a mi készletük még a régi szőlők terméséből van, annak az árát úgy is alig adták most meg.

A kiállításon való minél élénkebb részvétel azonban a nagyváradi hegyvidék fentebb hangsúlyozott jövevénye érdekében kívánatos.

Az értekezlet lefolyása a következő volt:

Dr. Sipos Árpád elnökelt; jelen voltak: dr. Molnár Imre, Csobánczy Lajos, Füredy László, Karger Sándor, Daday József, Wiener Jenő, Márkus János hegybíró.

Dr. Sipos Árpád előterjesztette, hogy a Szegeden rendezendő mezőgazdasági országos kiállítás igazgatósága megkereste, miszerint szeptember 3-10. napjain szőlőszeti és borászati kiállítás lesz s felkéri a hegyközség választmányát, hogy a kiállítás iránt az érdeklődést és a részvételt előmozdítsa. Ugyancsak szeptemberben a jelzett napokon szőlőszeti kongresszust tartanak Szegeden.

A beküldött bejelentési lapok és tájékoztatókból azonban nem lehet kivenni világosan, hogy mennyi költségbe kerül a kiállítóknak a tárlaton való részvétel. Így pedig bizonytalan költségek mellett bajos belemenni a részvételbe. Az elnökséghez írt már korábban felvilágosító-sért, azonban választ nem kapott.

Az értekezlet tanácskozás után kimondotta, hogy a hegyközség mint ilyen, nem vesz részt a kiállításban. Mivel azonban óhajtanánk, hogy a nagyváradi szőlőtulajdonosok közül minél többen vegyenek részt a kiállításon, felkérték az elnököt, miszerint a kiállítás költségeire nézve újból kérjen az igazgatóságtól felvilágosítást.

Az értekezlet után Wiener Jenő felvetette a kérdést, hogy egy studgarti kereskedővel összeköttetésbe léphetnének a nagyváradi szőlősgazdák, csemege szőlőnek waggon számára szállítása iránt. — Az eszmét kedvezően fogadták, de ez idő szerint még nem képesek egy fajta csemege szőlőt waggon számára szállítani. A jövőre való tekintettel azonban, mintát fognak küldeni.

Az értekezlet alkalmából a városház udvarán bemutatta Rottenberg Sámuel nagyváradi báldogos saját találmányu önműködő peronospora elleni fecskendőjét.

A jelenvolt szőlősgazdák kitűnőnek találták a fecskendőt, a mely magasabb fák fecskendezésére is alkalmas.

Szőlő zöldojtási tanfolyam Bihar-diószegen. Balassa István vinceze lér képezdei igazgató értesítette intézetünket, hogy a bihar-diószegi vinczellér képezdénél f. évi június hó 5, 6 és 7-én szőlőzöldojtási tanfolyamot tart. Midőn erről a t. szőlőtulajdonosokat értesítjük, egyszersmind felhívjuk, hogy a zöldojtás elsajátítása céljából mentől számosabban jelenjenek meg azon, illetve utasítsák vinczellereiket, hogy a tanfolyamon vegyenek részt. A tanfolyam nyilvános, bárki részt vehet azon. Nagyváradi, 1899 május 29. A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

léréiket, hogy a tanfolyamon vegyenek részt. A tanfolyam nyilvános, bárki részt vehet azon. Nagyváradi, 1899 május 29. A biharmegyei gazdasági egyesület elnöksége.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 30.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	357.80
Magyar hitel	387.50
Allamvasut	351. —
Rimamurányi	311. —
Magyar jézálog	242.50
Salgótarjáni	636. —
Wagon-kölcsön	623. —
Villamosvasut	525. —
Magyar leszámítoló	553.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	178. —

Az irányzat nyugodt.

Budapest, május 30.

Osztr. hitel	357
Magyar hitel	387.30
Allamvasut	357.20

Hataridők.

Budapest, május 25.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, 15000 mm. forgalom mellett csak 5 krral magasabban jegyeztettek.

Buza áprilisra	9.70
Buza októberre	8.57
Uj tengeri	4.70
Rozs őszre	5.46
Zab őszre	—
Tengeri augusztusra	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. május 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	119.50
Magyar koronajárdék	96.90
Magyar vasuti kölesön aranyban 4,00%	120.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2,00%	101. —
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	35.50
talmérségi jog megváltási kötvény	100.30
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	96.75
Magyar nyeresemény-sorsjegy-kölesön	160. —
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	138.25
Osztrák járdék papírban	100.50
Osztrák járdék ezüstben	100.10
Osztrák járdék aranyban	119.50
Osztrák korona járdék	100.25
Osztrák államsorsjegyek	139.25
Osztrák magyar bankrészevény	915. —
Magyar hitelbankrészevény	353.75
Osztrák hitelintézeti részevény	357.20
Párisi vista	47.80
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.55
Németbirodalmi márka	58.92
London vista	120.50
20 márkás arany	11.78

SZERKESZTOI POSTA.

Vidéki állandó olvasó. A Muzeum-egyesület jun. 3-iki multságán nem igen fogják követelni éppen a meghívót, de mégis illendő meghívóról gondoskodni. Hogy nem régen jöttek ide s így nincs még ismeretségük, az nem akadály. Tessék a rendezőséghez fordulni, ha van még meghívó készsége-sen küldenek. Mi is felajánljuk közvetítésünket.

NAGYVÁRADAI SZINKOR.

Evadbrlet 28. szám. Kisbrlet 28. szám.
Páros. Páros.

Ma szerdán, 1899. május 31-én

kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

A kukta kisasszony.

Énekes bohózat 2 felvonásban. Irta: Márkus József.

SZEMÉLYEK:

Kristoforó, főszakács az »Angol Királynőben«	Vendrei F.
Liána felesége	Komlósi Emma
Liza, grófnő	Perényi Margit
Miss O'Neyl, a társalkodónője	Váradiné

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.

Arzén gróf	—	—	Kassai K.
Vuk Leobald nyugalmazott őrnagy	—	—	Nyárai Antal
Pfi grófnő	—	—	Turcháuyi Olga
Didevics grófnő	—	—	Horváth Paula
Palacsinszkyne báróné	—	—	Vásárhelyi Vilma
Félix, főpinczér	—	—	Leővey Leó

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal: karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap csütörtökön, 1899. június 1-én

HIMFY DALAI.

Vigjáték 3 felvonásban, 1 előjátékkal. Irta: Bereczk A.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Főnyeremény 500.000 Márka.

Szerencse Hirdetés!

A nyereményekről az állam vállal kezeseséget

Felhívás

a hamburgi államsorsjáték nyereményeiben való részvételre, mely

11 millió 349.325 Márka

biztos nyereményt helyez kilátásba.

Ez előnyös sorsjáték nyereményei, melyek csak **118.000** sorsjegyre vonatkoznak, a következők:

Legnagyobb nyeremény 500.000 Márka.

Jutalomdíj 300.000 Márka	26 nyer. á 10.000 Márka
1 nyer. á 200.000	56 „ á 5000 „
1 „ á 100.000	106 „ á 3000 „
2 „ á 75.000	206 „ á 2000 „
1 „ á 70.000	812 „ á 1000 „
1 „ á 65.000	1518 „ á 400 „
1 „ á 60.000	40 „ á 300 „
1 „ á 55.000	140 „ á 200 „
2 „ á 50.000	36952 „ á 155 „
1 „ á 40.000	9959 „ á 134, 104, 100
1 „ á 30.000	9351 „ á 73, 45, 21 M.
2 „ á 20.000	egészben 59.180 nyeremény, melyek néhány hónap alatt 7 osztályban biztosan kibuzatnak.

A főnyeremény az I. osztályban 50,000 Márka, a II. oszt. emelkedik 55,000 Márkára, a III. oszt. 60,000 M., a IV. oszt. 65,000 M., az V. oszt. 70,000 M., a VI. oszt. 75,000 M., a VII. oszt. 200,000 M., a jutalom nyereménynyel 300,000 Márkától egész 500,000 Márkáig.

Az első osztályu sorsjátékra, mely hivatalosan biztosítva van

egész sorsjegy 3 firt 50 kr

1/2 „ 1 „ 75 „
1/4 „ — „ 90 „

Az első osztályu nyeremények jegyzékét, valamint a többiek tervezetét kívánatra ingyen és bérmentve küldöm meg bárkinek.

Minden sorsjegytulajdonosnak a huzásokról jegyzékét fogok küldeni.

A kifizetés és pénznyeremények expedálását magam közvetitem a nyerőkkel, a huzás után azonnal és a legszigorubb titoktartás mellett.

Megrendeléseket postautalvány vagy utánvét ellenében teljesítek.

A megrendeléseket legjobb azonnal megtenni, vagy a legközelebbi huzásig:

f. évi Junius 1-ig.

Tisztelettel

id. HECKSCHER SAMU

bank- és váltó-irodájában

Hamburg.